

Беш чылдык доозукчу чымда күрөөгө 2960 тонна дүк савар харымсалгамы соруга Тыванын көзө ажыл-агыйынын ичиндеринин мурунда салынганын. Ону четтинкинин шипитерлерини республиканын хойжулары боттуг салымыны киирерлер. Сөөлү чылдарынын дуржулгазында алган көргө, хойну баш саны өстүрү. Продуктууну бедей буу арга бисте бар болуп турат. Ону түптөлдө күрөөгө дүк саварында күрөөгө дүк саварынын планын чамдык районура болгаш ажил-агыйлар күрөөгө күүлөткөн чымдагылар бир той, өшкүтө оналтыр кыргыз дүк планын күрөөгө кой кыргыз пунктуларын коюу өй-шаанда, эки шынарды кылып, септеп, белеткел албай чорутат.

Тыванын малчыларынын мурунда шипитерлер когур айтырлар көвөй. Илангын дүк саварынын планын чамдык районура болгаш ажил-агыйлар күрөөгө күүлөткөн чымдагылар бир той, өшкүтө оналтыр кыргыз дүк планын күрөөгө кой кыргыз пунктуларын коюу өй-шаанда, эки шынарды кылып, септеп, белеткел албай чорутат.

Тоску беш чылдын болгаш оон доозукчу чымдын онаалдарын додур база ажур күүлөткөн дээр социалисттик чарышты «Тивалеге» совхозтун ажилчилери калбартып. Хойжулар ортузунга чарыштын мурунку оодурунда киргенерин арамдык Соруга Доржуевич Монгуш база бар.

Доозукчу чылда ол төртүр чүс хойдан-на 100 хураган амыр хулазгын. Чооку хунерге чедир төрөө 540 хойну 590 хураганы менди ажаап алгаш, чарым турары кадарчы Ооржак Балдыш-оолду ашкан.

СОРУКТУГ ИШЧИ

Тоску беш чылдын болгаш оон доозукчу чымдын онаалдарын додур база ажур күүлөткөн дээр социалисттик чарышты «Тивалеге» совхозтун ажилчилери калбартып. Хойжулар ортузунга чарыштын мурунку оодурунда киргенерин арамдык Соруга Доржуевич Монгуш база бар.

Соруга Доржуевич Чөөн-Хемчинтин Лени аттыг кохозуна ои ий чыл ажаалдан дуржулгагы кадарчыларын бирээзи. Сөөлү чылдарда «Тивалеге» совхозка чедип келеш, ий чыл иштинде инек малдан. Амгы уеде совхозтун бирги хойжу бригадында ажилдан, төлөпиг ажил-ижи-бисе хүндүткелди чаалап алган.

Оон кадамгы Чечек Байырты-сөна сакманнчы хулазгын база кызымаккай күрөөсун, 180 хураганын дооруктуруп турар. Оон үлгерин элгерге сакманнхтер Х. Хажит 120, Р. Монгуш 80, Ч. Сарылар 78 хураганы ажаап дооруктурган. Дузалакчы кадарчы К. Монгушту кызымаккай ажил-инчи совхозта унелеп, мактап турар.

Беш чылдын доозукчу чымда күрөөгө эки шынарды дүк саварынын планын четинкини күрөөсун дээр калдык ажил-ишчилерини ортузунга социалисттик, организастыг планда күрөөсун турат. Эрткен чылдын четистерини каттавазы-бисе колхоз, совхоз бүрүзү кыргызла пунктуларын септеп күүлөткөн доорат. Кыргызла аргаттарынга херегалар артык кектерин, дүк савалар алте-риналдарын четелеп албаан. Чамдык ажил-агыйлар өшкү, тесе, сарым кыргызларды чогуур уезинден озадан турар.

Оон үлгерин элгерге сакманнхтер Х. Хажит 120, Р. Монгуш 80, Ч. Сарылар 78 хураганы ажаап дооруктурган. Дузалакчы кадарчы К. Монгушту кызымаккай ажил-инчи совхозта унелеп, мактап турар.

Беш чылдын доозукчу чымда күрөөгө эки шынарды дүк саварынын планын четинкини күрөөсун дээр калдык ажил-ишчилерини ортузунга социалисттик, организастыг планда күрөөсун турат. Эрткен чылдын четистерини каттавазы-бисе колхоз, совхоз бүрүзү кыргызла пунктуларын септеп күүлөткөн доорат. Кыргызла аргаттарынга херегалар артык кектерин, дүк савалар алте-риналдарын четелеп албаан. Чамдык ажил-агыйлар өшкү, тесе, сарым кыргызларды чогуур уезинден озадан турар.

КЫРГЫЛДА-ХОЙЖУЛАРНЫН ИЙГИ ДУЖУДУ

Тыванын хойжулары бо чымдык чоруга кампааныя — хой ажилчилеринин чедип-инин эртнер, чаш төлдү чедип.

Тыванын малчыларынын мурунда шипитерлер когур айтырлар көвөй. Илангын дүк саварынын планын чамдык районура болгаш ажил-агыйлар күрөөгө күүлөткөн чымдагылар бир той, өшкүтө оналтыр кыргыз дүк планын күрөөгө кой кыргыз пунктуларын коюу өй-шаанда, эки шынарды кылып, септеп, белеткел албай чорутат.

Белеткел ажилын улам илеп-келештинге, кыргызла пунктуларын кыргызла уезинде ажил планын, кодинарын ажа келеринин графикасын тургузур, социалисттик чарыштын негелдерин ажилдан кылгаш, ону кыргызларга тамыштар.

Өвүрүн «Кызыл тука» колхозуну хойжуу Ооржак Себек 1973 чылда Күн-ажылдын Кызыл Тук орден-биле шаанткан. Себек доозукчу чылда төртүр 100 хойга онааштыр, 100 хураган алырны хүндүткөн, созуу элзген.

ЧУРУКТА: хойжу Ооржак Себек.

Ооржак Себек 1973 чылда Күн-ажылдын Кызыл Тук орден-биле шаанткан. Себек доозукчу чылда төртүр 100 хойга онааштыр, 100 хураган алырны хүндүткөн, созуу элзген.

Тыванын хойжулары бо чымдык чоруга кампааныя — хой ажилчилеринин чедип-инин эртнер, чаш төлдү чедип.

Тыванын малчыларынын мурунда шипитерлер когур айтырлар көвөй. Илангын дүк саварынын планын чамдык районура болгаш ажил-агыйлар күрөөгө күүлөткөн чымдагылар бир той, өшкүтө оналтыр кыргыз дүк планын күрөөгө кой кыргыз пунктуларын коюу өй-шаанда, эки шынарды кылып, септеп, белеткел албай чорутат.

Белеткел ажилын улам илеп-келештинге, кыргызла пунктуларын кыргызла уезинде ажил планын, кодинарын ажа келеринин графикасын тургузур, социалисттик чарыштын негелдерин ажилдан кылгаш, ону кыргызларга тамыштар.

ЧУРУКТА: хойжу Ооржак Себек.

Ооржак Себек 1973 чылда Күн-ажылдын Кызыл Тук орден-биле шаанткан. Себек доозукчу чылда төртүр 100 хойга онааштыр, 100 хураган алырны хүндүткөн, созуу элзген.

ЧАРЫШТЫГ ХОЙЖУЛАРДА БИСТИНДЕ МЫНДЫГ ДЭЭШТИГ БОЛГАН

О. Ч. ДАМЫ-НАМЧАЛДЫН

И. П. САФОНОВКА ЧАГААЗЫ

Хүндүтүг Иван Петрович чарыштыг ажилдан ажил-иштинге «Ильин оолду дам-чарыштыг чагалаарын чагай чамдыкын арган болбай. Ийги чагаамга болумуну бер-ээ бригадаларын ажил-терзи солургадан, кеш өстөн чугалаары.

Бо чарыштын байдан бисте соок, лат-кавысалыг болду. Малчыларын күрү-биле чагаларга чылгыт оос утек казымдык белеткелдер болду.

Нинтинин малын баш саны өстүрери, мал ажилынни продуктуларын буйрагынн база саларынна-ла планарын болгаш белеткел социалисттик хулазгынн күрөөсунн салым-хууру малдын чаш төлдү чедип торка камгалап, өчтүреринде кол камгалап-жырмы бийлери болбай, Ооржак Чырта-оолонч.

Мал чынык курларыларын чаш ажилдан, малды чыгыт-каравага ажаан, чедип-иштинге, калдын таарымчалыг чоруткан, кодала хойларын чыгыт хур чыгыт ажилдык. Чугула кампааныя болуу кой оодашканынын түрүнөдө мээп көргүткүлери эртен чылдындан бек болду. Амгы уеде төртүр чүс хойга онааштыр 146 хураганы алдым. Дузалакчы кадарчым Ефим Тихонович Соколовтун, өм өзүн сакманнчы Анна Иларьоннавич кызымаккай күш-ажылчы үлү минда кирген.

Бо чарыштын байдан бисте соок, лат-кавысалыг болду. Малчыларын күрү-биле чагаларга чылгыт оос утек казымдык белеткелдер болду.

Нинтинин малын баш саны өстүрери, мал ажилынни продуктуларын буйрагынн база саларынна-ла планарын болгаш белеткел социалисттик хулазгынн күрөөсунн салым-хууру малдын чаш төлдү чедип торка камгалап, өчтүреринде кол камгалап-жырмы бийлери болбай, Ооржак Чырта-оолонч.

Мал чынык курларыларын чаш ажилдан, малды чыгыт-каравага ажаан, чедип-иштинге, калдын таарымчалыг чоруткан, кодала хойларын чыгыт хур чыгыт ажилдык. Чугула кампааныя болуу кой оодашканынын түрүнөдө мээп көргүткүлери эртен чылдындан бек болду. Амгы уеде төртүр чүс хойга онааштыр 146 хураганы алдым. Дузалакчы кадарчым Ефим Тихонович Соколовтун, өм өзүн сакманнчы Анна Иларьоннавич кызымаккай күш-ажылчы үлү минда кирген.

Мал чынык курларыларын чаш ажилдан, малды чыгыт-каравага ажаан, чедип-иштинге, калдын таарымчалыг чоруткан, кодала хойларын чыгыт хур чыгыт ажилдык. Чугула кампааныя болуу кой оодашканынын түрүнөдө мээп көргүткүлери эртен чылдындан бек болду. Амгы уеде төртүр чүс хойга онааштыр 146 хураганы алдым. Дузалакчы кадарчым Ефим Тихонович Соколовтун, өм өзүн сакманнчы Анна Иларьоннавич кызымаккай күш-ажылчы үлү минда кирген.

Бо чарыштын байдан бисте соок, лат-кавысалыг болду. Малчыларын күрү-биле чагаларга чылгыт оос утек казымдык белеткелдер болду.

Нинтинин малын баш саны өстүрери, мал ажилынни продуктуларын буйрагынн база саларынна-ла планарын болгаш белеткел социалисттик хулазгынн күрөөсунн салым-хууру малдын чаш төлдү чедип торка камгалап, өчтүреринде кол камгалап-жырмы бийлери болбай, Ооржак Чырта-оолонч.

Мал чынык курларыларын чаш ажилдан, малды чыгыт-каравага ажаан, чедип-иштинге, калдын таарымчалыг чоруткан, кодала хойларын чыгыт хур чыгыт ажилдык. Чугула кампааныя болуу кой оодашканынын түрүнөдө мээп көргүткүлери эртен чылдындан бек болду. Амгы уеде төртүр чүс хойга онааштыр 146 хураганы алдым. Дузалакчы кадарчым Ефим Тихонович Соколовтун, өм өзүн сакманнчы Анна Иларьоннавич кызымаккай күш-ажылчы үлү минда кирген.

Мал чынык курларыларын чаш ажилдан, малды чыгыт-каравага ажаан, чедип-иштинге, калдын таарымчалыг чоруткан, кодала хойларын чыгыт хур чыгыт ажилдык. Чугула кампааныя болуу кой оодашканынын түрүнөдө мээп көргүткүлери эртен чылдындан бек болду. Амгы уеде төртүр чүс хойга онааштыр 146 хураганы алдым. Дузалакчы кадарчым Ефим Тихонович Соколовтун, өм өзүн сакманнчы Анна Иларьоннавич кызымаккай күш-ажылчы үлү минда кирген.

Бо чарыштын байдан бисте соок, лат-кавысалыг болду. Малчыларын күрү-биле чагаларга чылгыт оос утек казымдык белеткелдер болду.

Нинтинин малын баш саны өстүрери, мал ажилынни продуктуларын буйрагынн база саларынна-ла планарын болгаш белеткел социалисттик хулазгынн күрөөсунн салым-хууру малдын чаш төлдү чедип торка камгалап, өчтүреринде кол камгалап-жырмы бийлери болбай, Ооржак Чырта-оолонч.

Мал чынык курларыларын чаш ажилдан, малды чыгыт-каравага ажаан, чедип-иштинге, калдын таарымчалыг чоруткан, кодала хойларын чыгыт хур чыгыт ажилдык. Чугула кампааныя болуу кой оодашканынын түрүнөдө мээп көргүткүлери эртен чылдындан бек болду. Амгы уеде төртүр чүс хойга онааштыр 146 хураганы алдым. Дузалакчы кадарчым Ефим Тихонович Соколовтун, өм өзүн сакманнчы Анна Иларьоннавич кызымаккай күш-ажылчы үлү минда кирген.

Мал чынык курларыларын чаш ажилдан, малды чыгыт-каравага ажаан, чедип-иштинге, калдын таарымчалыг чоруткан, кодала хойларын чыгыт хур чыгыт ажилдык. Чугула кампааныя болуу кой оодашканынын түрүнөдө мээп көргүткүлери эртен чылдындан бек болду. Амгы уеде төртүр чүс хойга онааштыр 146 хураганы алдым. Дузалакчы кадарчым Ефим Тихонович Соколовтун, өм өзүн сакманнчы Анна Иларьоннавич кызымаккай күш-ажылчы үлү минда кирген.

Хууда чарышка

Ленин аттыг колхозтун № 1 хойжу бригадынын малчыларынын ортузунда социалисттик чарышты калбартып, түрүнөдө доктамакчыл үндүрүп турар. Малчылар доозукчу чылда алган хулазгын күүлөткөн доорат.

Дык хой кодинарына малдын чаш төлдү ода-меди. Муриакчыларын бирээзи Доржуевич Монгуш чүс хойдан 85 хураганы алыр хүндүткөн 98 кылар күрөөсун. Бо чылдын эш Соля бир хойдан-на 2,5 кү дүктү кыргыз алырны хүндүткен.

Ол мынак дунгуш хойда малчылар Иван Күндүт, Чылым Күндүт оларын амыр көргүткүлери багыт эвес, Бир дугар оодап турар тогуз хойлардан чүс башка онааштыр 90 хураганы камгалап алганын.

Бригадада чаш камгалап амыр көргүткүлери багыт эвес, Бир дугар оодап турар тогуз хойлардан чүс башка онааштыр 90 хураганы камгалап алганын.

БАЖЫН ЧАНЫН ОГОРОДУ

Таарымчалыг олурутту

Бир эвек канды-бар культуранын чынык көргөчүлери түрүнөдө таарымчалыг олурутту.

Бир эвек төрүндө колгута таарымчалыг олурутту.

Мурнакчыларнын бирээзи

Бодунуң херези эки билер, мергежияне иняк, кызымаккай чорук оон мал ажилчинин мастерлерини бирээзи Бодунуң дузалаан, Тыва АССР-инин Дузалаан депутат Дамы Намчалдын Араптан «Ак-Дурут» совхозтун муриакчы малчыларынын бирээзи.

Тоску беш чылдын доорукчу чымда күрөөгө эки шынарды дүк саварынын планын четинкини күрөөсун дээр калдык ажил-ишчилерини ортузунга социалисттик, организастыг планда күрөөсун турат.

Тоску беш чылдын доорукчу чымда күрөөгө эки шынарды дүк саварынын планын четинкини күрөөсун дээр калдык ажил-ишчилерини ортузунга социалисттик, организастыг планда күрөөсун турат.

АЖЫКТЫГ СУМЕЛЕР

Хуусаалары

Хорзуну

Ногоолдорун амыр көргүткүлери багыт эвес, Бир дугар оодап турар тогуз хойлардан чүс башка онааштыр 90 хураганы камгалап алганын.

Ногоолдорун амыр көргүткүлери багыт эвес, Бир дугар оодап турар тогуз хойлардан чүс башка онааштыр 90 хураганы камгалап алганын.

Хорзуну

Ногоолдорун амыр көргүткүлери багыт эвес, Бир дугар оодап турар тогуз хойлардан чүс башка онааштыр 90 хураганы камгалап алганын.

САРГЫГА УДУР

Саргы азырал малдын, черлик дигир амытанарын бүтү хевирлерине хора чедипер. Мынчангаш колхозтарга, совхозтарга болгаш анык-аппыт чарагеринге уауг когаралды чедипер турар.

Дык саргыланган маймыстык бола мал сезон иштинде 5—6 литр ханы чидирп бо-лур. Оон мың оон сүдү айла 60—90 литр чедип куулаар.

Саргынн дигир амытанарга, малга массалык-биле чыпшынар өз апрель, май айлар болуу. Саргылар-биле демиселдиг тулак уезинде бо амыр эвек ажилды ветеринар ажилдакчылар кичээттигиндө түнүгө тургузуп, саргыга уаур чүдөдери бүрүн-биле ажилгаар ужурут. Илангын хулазгын 2 хулауг эналдыри И хулауг хулазы-биле хулааш, ДУК, АСД-2 деп херекселедер-биле, сүг бугартуу дегилер-биле суггарылга ажилгаар шүүрүтүт савалар-биле чаштырар таарымчалыг болуп турар.

Чижэ, 1974 чылда «Торгалгы» совхоз эң буйрукчуу техника болуу безовозторун, ДУК-ту бо амылга чедип-инин ажилгаан. Кадир-бер, мааша мегеле, чедип-иштинге оу кылдыра тескочлорунин шипитерлер буйрукта ажилдан болуу (оу чүтө ветеринарнын специалистери кылар). Мааша хой чаргыла унес, саргыларын уузкаарына эртен таарымчалыг. Гексохлоран-кредолин уези дигир амытанарга чаш турар. Ындыг холукаалыг эрчиг үс 20 градус турда чашар.

Тоску беш чылдын доорукчу чымда күрөөгө эки шынарды дүк саварынын планын четинкини күрөөсун дээр калдык ажил-ишчилерини ортузунга социалисттик, организастыг планда күрөөсун турат.

Устунде адамык чүүлдерин херегаларин ашмак, саргыларын чынык көргөчүлери, өрдөп турган узуткал база болуу.

Бо бүтүг хемчеглерин саргынн малга чыпшыларын түлүк уезинде 10—12 тонна, оон доорукчуна чедип ий-үшү баа чорудаар. Саргыга уаур хемчеглерин катар чорудаар, кичээттигин бола эки. Кандам хемчег эртен дээштиг болуу ичкан тодарай бер. Саргы-биле демисел чугула ажилдарын бирээзи. Малдын продуктуу оо кудулаапп, янзы-бүрү арыгарга оон камгалаар ининини кошканды турар. Мынчангаш саргылар-биле демисел—чугула ажилдар.

Тыва АССР-инин Министрлер Советинин 1969 чылдын майда хулаш алган доктамында саргы-биле демиселде организастаарынн эң дүрген хемчеглерин а чорудаар амытан болбай. Бо амылду чорудаар бистиг ишти херези. Мааша саргыдан камгалаар бригадаларын амыл-агыйгаар тургузуу, оларын эрчек чугула эм, техникти херегалар-биле хандырар чугула.

Саргыга уаур хемчеглерин бистиг «Торгалгы» совхозга апрель 10-да эгелзген. Тускай саваны хангыт гексохлоранн өнөрни малчыларга улаан. Чамдык оларарде суббота, воскресенье хунеринде тускай бригадаларын үндүрүп турар бисе.

Саргыга уаур хемчеглерин өй-шаанда, чогуур денчелег, организастыг чорудаар тоску беш чылдын доозукчу чымдын инининин малдын продуктуууну бедилеринге, планын оодаалаарын четинкинин күрөөсундери магиян бээр.

Хорзуну

Ногоолдорун амыр көргүткүлери багыт эвес, Бир дугар оодап турар тогуз хойлардан чүс башка онааштыр 90 хураганы камгалап алганын.

„Байкалдың“ аялгалары

Бүгү-эяласа фестивалдын болгаш республиканын...

Арык, кыял, терең суглуг Байкал эри...

концерттин башкармачысы Людмила Батаханова...

Бурат чоңуң эң-не испертеңгей «Хор» деп...

руктүлөр адыш чаксап күзөп алган. Оон дараалаштыр...

Бурат АССР-иниң улустуу эртин Клавдия Шулуванова...

туң артизи, Ленинни шаңдалды лауреады И. Моисеев...

ӨҢНҮГ ТЕЛЕВИЗОР

Львовтун киесконтар кылдыр заводунун инженерлери...

Чайгы дыштанылга организаствыг эрттирер

Чайгы дыштанылганы ажыктыг, хөглүг кылдыр эрттирери...

Бистиң интервьюсуч ЧОННУҢ КАДЫКШЫЛЫНГА

Ажылчыларнын, колхозчуларнын болгаш чогаадыкчы интеллигенциянын...

Бисте ийн курорт бар болгаш — деп, Клавдия Прокопьевна беседаның этезинде...

Районнуң бот-тыянгыр уран түлү көрүдөгизин Ийиң кадыкшылыга...

ХӨГЛҮГ БЫРЛАР КУТТУЛУЗУН

леткэн концерт «Ыдыктай дайын» деп суратаг урны орус дылга...

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

Table with TV schedule: ИЮНЬ 3-ТЕ, МОСКВАДАН, 10.00 — Дамчылыгдар...

Агаар

Кызылдың агаар станицынын мезелин эзууга алдыр...

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

Кызылдың башкы училищези 1975—1976 оорделге чымыла сургуулаар...

ИНЕН СЫРГАЛАРЫ

ПРАГА. Чехословакияның кооперативтериде болгаш куруе...

СОНУРГАКТАРГА БУЛУҢ

«Францияның бүгү оруктары» ийн эгезин моон эгезен лар эзууга...

КЫЗЫЛ-САДЫГ ЧАЛАП ТҮР

Кызыл-садыг черинге даразында ажилдакчылар элек аш-чем болгаш...

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетников-Бравченко кудумчуу, бажы № 3...

Тыва АССР-иниң Министрлер Чөвүлелиниң Ном үндүрер чер, полиграфия болгаш ном садынын талазы-биле өргөзелгенин типографиясы...